

36. Проект КПК від 11 вересня 2008 р.: розроблений робочою групою Національної комісії із зміцнення демократії та утвердження верховенства права // www.aau.edu.ua/up/docs/kpk_final.html.
37. Концепція вдосконалення судівництва для утвердження справедливого суду в Україні відповідно до європейських стандартів: затверджена Указом Президента України від 10 травня 2006 р. // Офіційний вісник України. – 2006. – № 19. – Ст. 1376.
38. Геда Е. Все в суд: Глава государства Янукович взялся за реформу уголовной юстиции // Коммерсантъ. – 2010 (9 июля). – № 115 (1163). – С. 1-2.
39. Лобойко Л.М. Цілі реформування кримінально-процесуального законодавства України // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2009. – № 2 (43). – С. 3-8.
40. Коментар до проекту КПК України Іоакіма Херрмана. Коментарі до проекту Кримінально-процесуального кодексу експертів Ради Європи // <http://helsinki.org.ua.index.php?id=1109854088>.
41. Коментар до проекту КПК України Річарда Воглера. Коментарі до проекту Кримінально-процесуального кодексу експертів Ради Європи // <http://helsinki.org.ua.index.php?id=1109854088>.
42. Коментарі до проекту Кримінально-процесуального кодексу експертів // <http://helsinki.org.ua.index.php?id=1109854088>.
43. Примаченко О. Кримінально-процесуальний кодекс перехідного періоду // Дзеркало тижня. – 2004 (27 березня-2 квітня). – № 12.
44. Проект Кримінально-процесуального кодексу слід зняти з розгляду в парламенті та розробити новий на принципах поваги та дотримання прав людини й основних свобод // <http://helsinki.org.ua.index.php?id=1137671048>.
45. Висновок Головного науково-експертного управління Верховної Ради України на проект Кримінально-процесуального кодексу України № 1233 від 13 грудня 2007 р. // http://gska2.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?id=&pf3511=31115.
46. Зауваження та пропозиції Судової палати у кримінальних справах та правового управління Верховного Суду України до проекту Кримінально-процесуального кодексу України (реєстр. № 1233 від 13 грудня 2007 року) // www.scourt.gov.ua/.
47. В. Фаринник. Новий КПК прискорить реформу слідства // Моменти № 6 [Іменем закону №26 [5776]]. – 30 червня 2011 року. – С.7.
48. Скрипіна Ю.В. Слідчий суддя в системі кримінально-процесуальної діяльності (порівняльно-правове дослідження): Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – Х., 2008.
49. Карпюк Г. Новий КПК прискорить реформу слідства // Моменти № 6 [Іменем закону №26 [5776]]. – 30 червня 2011 року. – С.6.
50. Про Міністерство внутрішніх справ України: положення, затверджене Указом Президента України від 6 квітня 2011 р. №383/2011. – К., 2011

Надійшла до редакції 30.11.2011

ЛПИНСЬКИЙ В.В.,
кандидат юридичних наук, доцент
(Академія митної служби України)

УДК 347.963:339.543

ЩОДО ПОВНОВАЖЕНЬ ПРОКУРОРА У ПРОВАДЖЕННІ У СПРАВАХ ПРО ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ

Досліджуються питання щодо напрямів здійснення органами прокуратури перевірок митних органів України за результатами провадження у справах про порушення митних правил, підвищення ефективності їх проведення. На підставі проведеного дослідження надано пропозиції стосовно врегулювання зазначених питань.

Ключові слова: митні органи, порушення митних правил, митне законодавство, прокурорський нагляд, забезпечення законності.

Исследуются вопросы относительно направлений осуществления органами прокуратуры проверок таможенных органов Украины по результатам производства по делам о нарушении таможенных правил, повышения эффективности их проведения. На основании исследования представлены предложения относительно урегулирования указанных вопросов.

Ключевые слова: таможенные органы, нарушение таможенных правил, таможенное законодательство, прокурорский надзор, обеспечение законности.

The article is devoted to the study and analysis of problems, related to plenary powers of public prosecutor in a production on administrative businesses on violation of customs regulations. The author analyses problems in relation to directions of realization of the office of public prosecutor of verifications of custom organs of Ukraine on results of a production in

matters on violation of customs regulations, increases of efficiency of their leadthrough. On the basis of the conducted research there are presented suggestions in relation to the settlement of the indicated problems.

Key words: *the customs authorities, violation of customs regulations, customs legislation, directorate of public prosecutions, providing of legality.*

Відповідно до ст. 11 Митного кодексу України виконання та контроль за додержанням законодавства України з питань митної справи, боротьба з контрабандою та порушеннями митних правил є одними з основних завдань, виконання яких покладене на митні органи України [7]. В процесі виконання зазначених завдань посадові особи митних органів мають забезпечувати реалізацію прав, свобод, законних інтересів громадян та держави, а також якісно виконувати свої службові обов'язки. Враховуючи вказане, своєчасне реагування на факти правопорушень з боку працівників митних органів під час здійснення прокурором повноважень у провадженні в справах про порушення митних правил набуває особливого значення.

Різноманітним питанням прокурорського нагляду за додержанням законності в діяльності митних органів України присвячені роботи Ю.М. Грошевого, В.В. Долежана, С.В. Ківалова, С.В. Кувакіна, І.С. Марочкина, О.М. Мрихіна, Ю.С. Полянського, Д.В. Приймаченка, О.Л. Соколенко та інших. У той же час питання щодо повноважень прокурора у провадженні у справах про порушення митних правил не знайшли достатньої уваги. Дослідження вказаного питання дозволило б підвищити ефективність здійснення прокурорського нагляду у роботі митних органів під час правозастосовної діяльності.

Метою статті є вивчення та аналіз повноважень прокурора у провадженні у справах про порушення митних правил, а також дослідження питань щодо підвищення ефективності діяльності на цьому напрямку.

Прокурорський нагляд є одним із засобів забезпечення законності під час застосування заходів адміністративного впливу за адміністративні правопорушення. Його предметом є: додержанням прав та свобод громадян під час провадження у справах про адміністративні правопорушення. Прокурорський нагляд спрямований перш за все на захист прав та законних інтересів громадян – учасників адміністративного процесу, забезпечення невідворотності покарання за адміністративні правопорушення, посилення впливу заходів адміністративної відповідальності та запобігання злочинам [8].

Відповідно до ст. 3 Конституції України людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави [5].

У ст. 7 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі –КУпАП) передбачено, що ніхто не може бути підданий заходу впливу в зв'язку з адміністративним правопорушенням інакше як на підставах і в порядку, встановлених законом [6]. Провадження у справах про адміністративні правопорушення здійснюється на основі суворого дотримання законності. Застосування уповноваженими на те органами і посадовими особами заходів адміністративного впливу провадиться в межах їх компетенції, у точній відповідності з законом. Додержання вимог закону при застосуванні заходів впливу за адміністративні правопорушення забезпечується систематичним контролем з боку вищестоящих органів і посадових осіб, прокурорським наглядом, правом оскарження, іншими встановленими законом способами.

Наказом Генерального прокурора України від 19.09.05 № 3гн “Про організацію прокурорського нагляду за додержанням і застосуванням законів щодо захисту прав і свобод громадян, державних та публічних інтересів” вимагається забезпечити нагляд за додержанням законів, передусім у діяльності органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, контролюючих та правоохоронних органів [9], а наказом Генерального прокурора України від 08.06.06 №4/4гн “Про організацію прокурорського нагляду за додержанням законів органами Державної митної служби України та Державної прикордонної служби” визначено основні напрями діяльності органів прокуратури щодо забезпечення прокурорського нагляду за додержанням законів органами Держмитслужби України при здійсненні митної справи, боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил, законності провадження в адміністративних справах про порушення митних правил [10].

Здійснюючи нагляд за додержанням законодавства про адміністративні правопорушення,

прокурор використовує наглядові повноваження, надані ст. 20 Закону України „Про прокуратуру”, а у випадках реагування на факти незаконного затримання громадян у зв’язку з вчиненням адміністративних правопорушень – повноваження, які закріплені ст. ст. 44, 45 цього Закону [8].

Компетенція прокурора при здійсненні нагляду за виконанням законів при провадженні у справах про адміністративні правопорушення конкретизована у ст. 250 КУпАП, відповідно до якої прокурор (його заступник), здійснюючи нагляд за додержанням і правильним застосуванням законів під час провадження у справах про адміністративні правопорушення, має право: порушувати провадження у справі про адміністративне правопорушення, знайомитися з матеріалами справи, перевіряти законність дій органів (посадових осіб) під час провадження по справі; брати участь у розгляді справи; давати висновки з питань, які виникають під час розгляду справи; перевіряти правильність застосування відповідними органами (посадовими особами) заходів впливу за адміністративні правопорушення; опротестовувати постанову та рішення за скаргою у справі про адміністративне правопорушення; зупиняти виконання постанови, а також вчиняти інші, передбачені законом дії [6].

Приводами щодо проведення перевірки можуть бути:

- узагальнення практики прокурорського нагляду;
- акти реагування, які вносилися до відповідних органів та посадових осіб;
- статистичні звіти;
- інформація про вчинення порушень митних правил, одержана в ході дізнання та досудового слідства;
- матеріали засобів масової інформації;
- скарги та заяви громадян;
- додержання строків розгляду справ про порушення митних правил (далі – ПМП), строків накладення адміністративних стягнень, відповідність накладених стягнень встановленим санкціям, безпосереднє виявлення прокурором порушень законів під час перевірок у митних органах (незаконне затримання порушника, незаконне вилучення товарів та транспортних засобів та ін.);
- своєчасність заведення справ про порушення митних правил;
- дотримання вимог щодо ведення обліку справ про порушення митних правил;
- додержання вимог щодо порядку передачі до підрозділу організації боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил матеріалів справ про порушення митних правил.

Повноваження прокурора при здійсненні нагляду за додержанням і застосуванням законів при провадженні у справах про порушення митних правил визначені Законом України „Про прокуратуру”, Митним кодексом України (далі – МК України), КУпАП.

Враховуючи, що порушення законодавства про адміністративну відповідальність завдає істотної шкоди економічним інтересам держави, перевірки з цих питань прокурору слід проводити регулярно.

Під час перевірки прокурор може виявити порушення закону шляхом:

- 1) ознайомлення в митних органах з документами та матеріалами (журналами реєстрації, протоколами, іншими матеріалами справ про порушення митних правил, матеріалами перевірок за скаргами про порушення законності, звітами, аналізами та узагальненнями з цих питань; довідками за наслідками перевірок, які проводилися вищестоящими та іншими органами тощо);
- 2) ознайомлення в судах зі справами про порушення митних правил, які були направлені відповідними митними органами;
- 3) ознайомлення з протоколами про адміністративні затримання та іншими документами, опитуванням затриманих осіб;
- 4) витребування пояснень від працівників митних органів з приводу порушень закону;
- 5) уточнення у громадян обставин притягнення до адміністративної відповідальності за порушення митних правил.

Необхідно пам’ятати і про передбачену у КУпАП (ст. 285) обов’язковість оголошення постанови у справі та вручення (надіслання) її копії, забезпечення відповідності закону передачі матеріалів про адміністративні правопорушення на розгляд громадської організації, трудового колективу або оголошення усного зауваження (рішення про передачу матеріалів про адміністративні правопорушення на розгляд громадської організації, трудового колективу або

оголошення усного зауваження може прийняти тільки орган, уповноважений розглядати справу, з урахуванням конкретних обставин скоєного та особи правопорушника (зазначені матеріали повинні міститись у справі) [6]. При застосуванні ст. 22 КУпАП матеріалами справи повинні також підтверджуватись обставини щодо малозначності скоєного. У цих випадках виноситься постановою про закриття справи (ст. 284 КУпАП) [6].

Під час проведення перевірок прокурору необхідно враховувати:

1) додержання порядку посвідчення фактів адміністративних правопорушень.

У відповідності зі ст. 363 МК України про вчинення порушення митних правил складається протокол уповноваженою на те посадовою особою митного органу [7]. При цьому слід звернути увагу на такі обставини, як наявність випадків накладення стягнень на підставі різних листів, актів, клопотань, інших непроцесуальних документів та чи компетентними особами митного органу склалися протоколи. Треба з'ясувати, чи містять протоколи реквізити, передбачені ст. 363 МК України, а саме: дату і місце його складання, посаду, прізвище, ім'я, по-батькові особи, яка склала протокол; відомості про особу порушника; місце, час вчинення і суть порушення митних правил; посилання на статтю, що передбачає відповідальність, прізвища, адреси свідків і понятих, якщо вони є; пояснення порушника; інші відомості, необхідні для вирішення справи. Протокол підписується особою, яка його склала, і особою, яка вчинила порушення митних правил; при наявності свідків, перекладача протокол підписується також і цими особами. У разі відмови особи, яка вчинила правопорушення, від підписання протоколу, в ньому робиться про це запис. Особа, яка вчинила правопорушення, має право подати пояснення і зауваження щодо змісту протоколу, які додаються до протоколу, а також викласти мотиви своєї відмови від підписання [7].

Серед найбільш поширених порушень закону є неповне викладення фактичних обставин правопорушення, відсутність вказівки на те, який нормативний акт порушено і за якою статтею МК України особа підлягає притягненню до відповідальності; відсутність пояснень порушника, його підпису у протоколі або запису про відмову від підписання протоколу; відмітки про роз'яснення особі, притягнутої до відповідальності, її прав та обов'язків;

2) додержання встановленого законом строку накладення адміністративного стягнення.

Відповідно до ст. 328 МК України адміністративне стягнення може бути накладено не пізніше як через два місяці з дня вчинення правопорушення, а при триваючому правопорушенні – два місяці з дня його виявлення. У разі відмови в порушенні кримінальної справи, при наявності в діях порушника ознак порушення митних правил, адміністративне стягнення може бути накладено не пізніше як через місяць з дня прийняття рішення про відмову в порушенні кримінальної справи або про її закриття [7]. Згідно зі ст. 38 КУпАП адміністративне стягнення може бути накладено не пізніше як через два місяці з дня вчинення правопорушення, а при триваючому правопорушенні – не пізніше як через два місяці з дня його виявлення, за винятком випадків, коли справи про адміністративні правопорушення відповідно до цього Кодексу підвідомчі суду (судді). Якщо справи про адміністративні правопорушення відповідно до цього Кодексу чи інших законів підвідомчі суду (судді), стягнення може бути накладено не пізніше як через три місяці з дня вчинення правопорушення, а при триваючому правопорушенні – не пізніше як через три місяці з дня його виявлення, крім справ про адміністративні правопорушення, зазначені у частині третій цієї статті [6].

Під час перевірки прокурору слід звернути увагу на виявлені факти, що були підставами для складання протоколу та накладення адміністративного стягнення за цими строками;

3) додержання закону при застосуванні таких заходів адміністративного примусу, як адміністративне затримання.

Для з'ясування цього питання прокурор встановлює:

- чи у всіх випадках адміністративне затримання здійснювалося на підставі ст. 374 МК України;

- чи не перевищувалися терміни адміністративного затримання, що передбачені ст. 374 МК України (не більше ніж на три години), чи не порушувались права затриманих осіб;

- чи виконувалась вимога ч. 6 ст. 374 МК України про обов'язкове складання протоколу про адміністративне затримання, чи містить він передбачені законом реквізити [7];

4) додержання територіальної підвідомчості справ про порушення митних правил.

Відповідно до ст. 388 МК України справа про ПМП розглядається за місцем його вчинення [7]. Прокурору слід звернути увагу на те, чи не було випадків, коли матеріали про порушення митних правил безпідставно надсилалися для розгляду в інші органи;

5) додержання строків розгляду справ про порушення митних правил.

Статтею 389 МК України встановлено загальний 15-денний строк розгляду справ про порушення митних правил, що обчислюється з дня отримання посадовою особою митного органу або судом матеріалів, необхідних для вирішення справи [7];

6) додержання встановлених законом гарантій прав громадян у процесі провадження у справах про порушення митних правил.

Перевіряючи це питання, прокурору необхідно звернути увагу на те, чи створені для осіб, які притягуються до адміністративної відповідальності, умови для реалізації гарантій, закріплених у ст. 366 МК України, а саме: знайомитися з матеріалами справи; давати пояснення; подавати докази; заявляти клопотання; користуватися послугами перекладача, якщо він не володіє мовою, якою ведеться провадження; оскаржити постанову у справі [7]. Чи не було випадків розгляду справ при відсутності даних про своєчасне їх сповіщення про місце та час розгляду справи;

7) відповідність вимогам закону постанов, прийнятих у справах про порушення митних правил.

З'ясуванню підлягають питання:

- чи розглядаються справи про адміністративні правопорушення посадовими особами, яким взагалі не надано право їх розгляду, чи не склалися постанови від імені уповноважених осіб, а підписувалися тими, хто не був на це уповноважений;

- наявність підстав для притягнення до адміністративної відповідальності, правильність кваліфікації правопорушень. У процесі перевірки прокурор має з'ясувати, чи містять діяння, за які посадові особи та громадяни притягнуті до адміністративної відповідальності, склад правопорушень, передбачених відповідними статтями МК України, чи не було випадків помилкової кваліфікації діянь;

- відповідність адміністративних стягнень санкціям відповідних статей МК України. Прокурор перевіряє, чи не було випадків винесення винним особам попередження, у той час як санкція відповідної статті МК України такого стягнення не передбачає; чи не обирався розмір стягнення нижче або вище межі, передбаченої законом;

- законність звільнення осіб від адміністративної відповідальності із застосуванням усного зауваження за рішенням органу (посадової особи), який уповноважений вирішувати справу. Стаття 22 КУпАП припускає таку можливість при малозначності вчиненого адміністративного правопорушення [6];

8) вжиття заходів, спрямованих на усунення причин правопорушень та умов, які їм сприяли.

При перевірках необхідно звертати увагу на виконання вимог ст. 245 КУпАП щодо виявлення причин та умов, які сприяють вчиненню адміністративних правопорушень, запобігання правопорушенням, виховання у громадян поваги до законів, зміцнення законності [6].

Також потрібно з'ясовувати виконання вимог ст. 282 КУпАП щодо внесення пропозицій, спрямованих на усунення цих причин та умов, що сприяли вчиненню адміністративних правопорушень, проаналізувати їх відповідність обставинам, що сприяли вчиненню правопорушення, звертаючи увагу на випадки, коли були підстави для внесення таких пропозицій, але відповідні заходи не вживалися. У зв'язку з цим треба встановити, чи аналізує відповідний орган практику притягнення осіб до адміністративної відповідальності, причини та умови, які сприяють вчиненню адміністративних правопорушень, чи вживаються заходи до їх усунення та попередження нових правопорушень;

9) виконання постанов про накладення адміністративного стягнення.

Постанова про накладення адміністративного стягнення по справі про порушення митних правил є обов'язковою для виконання державними та громадськими органами, підприємствами, установами, організаціями, посадовими особами і громадянами. Вона звертається до виконання органом (посадовою особою), який виніс постанову. Контроль за правильним та своєчасним виконанням постанови митного органу про накладення адміністративного стягнення за порушення мит-

них правил здійснюється митним органом, який виніс постанову (ст. 401 МК України). Не підлягає виконанню постанова про накладання адміністративного стягнення, якщо її не було звернуто до виконання протягом трьох місяців з дня її винесення (ст. 400 МК України) [7].

МК України визначено порядок провадження по виконанню постанов про застосування різних адміністративних стягнень. Зокрема, штраф має бути сплачений порушником не пізніше як через 15 днів з дня вручення йому постанови про накладання штрафу, а в разі оскарження або опротестування такої постанови – не пізніше як через 15 днів з дня повідомлення про залишення скарги або протесту без задоволення [7].

Прокурору слід звернути увагу на своєчасність звернення постанови до примусового виконання у випадках несплати штрафу після закінчення строків, встановлених ч. 1 ст.403 МК України. Зокрема, чи надсилалася постанова про накладання штрафу до державної виконавчої служби для примусового його стягнення з заробітної плати чи іншого заробітку, пенсії або стипендії. Якщо особа, піддана штрафу, не працює, або якщо стягнення штрафу із заробітної плати чи іншого заробітку, пенсії або стипендії порушника неможливе з інших обставин, стягнення штрафу проводиться за рахунок майна правопорушника державним виконавцем.

При виявленні матеріалів, за якими постанови не були своєчасно звернені до виконання, необхідно визначити осіб, винних у таких порушеннях та одержати від них пояснення, а також розглянути питання про притягнення їх до дисциплінарної відповідальності;

10) додержання законності при розгляді звернень громадян.

Під час проведення перевірок потрібно вивчати скарги, що надійшли від громадян на дії та рішення посадових осіб під час здійснення ними провадження у справах про порушення митних правил.

Необхідно надавати оцінку законності прийнятих рішень та повноти перевірок при розгляді таких скарг керівниками відповідних органів.

При виявленні порушень прав громадян прокурор повинен з'ясувати, які заходи вжиті до усунення порушень за обґрунтованими скаргами та чи притягнуті до відповідальності винні особи;

11) реагування на виявлені порушення адміністративного законодавства.

За результатами перевірки повинна складатись мотивована довідка. Про її результати прокурор інформує керівника митного органу і вирішує питання щодо застосування заходів прокурорського реагування, передбачені Законом України “Про прокуратуру”.

Підсумовуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що, реалізуючи свої повноваження у провадженні у справах про порушення митних правил, прокурор має захищати права і свободи громадян, вживати заходів до усунення порушень закону, притягувати у встановленому законом порядку до відповідальності осіб, які допустили ці порушення.

З метою зміцнення законності у діяльності митних органів України доцільно закріпити в окремому законодавчому акті напрямки діяльності органів прокуратури щодо забезпечення прокурорського нагляду за додержанням законів Держмитслужбою України при здійсненні провадження в справах про порушення митних правил.

Розвиток подальших наукових досліджень з указаної тематики сприятиме удосконаленню національного законодавства у галузі митної справи та недопущенню порушень законодавства під час провадження у справах про порушення митних правил.

Список використаної літератури:

1. Прокурорський нагляд в Україні: Підруч. для юрид. вузів і фак. / І.Є. Марочкін, Ю.М. Грошевой, О.Б. Червякова та ін. – Донецьк, 1997.
2. Полянський Ю.Є., Долежан В.В. Акти прокуратури: підготовка і внесення: Навч. посіб. – Одеса, 2003.
3. Соколенко О.Л. Організаційно-правові питання забезпечення законності в діяльності митних органів України: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – К., 2004.
4. Адміністративна відповідальність за порушення митних правил: Навч. посіб. / За заг. ред. В.В. Ченцова. – К., 2010.
5. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
7. Митний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
8. Про прокуратуру: Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.zakon.rada.gov.ua>.

9. Про організацію прокурорського нагляду за додержанням і застосуванням законів щодо захисту прав і свобод громадян, державних та публічних інтересів: Наказ Генерального прокурора України від 19.09.05 № 3гн [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gp.gov.ua>.

10. Про організацію прокурорського нагляду за додержанням законів органами Державної митної служби України та Державної прикордонної служби: Наказ Генерального прокурора України від 08.06.06 №4/4гн [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gp.gov.ua>.

Надійшла до редакції 11.11.2011

ПЕТРОВА І.А.,

кандидат технічних наук, доцент
(Харківський національний
університет внутрішніх справ)

УДК 343.982.327 : 658.62(477)

ЕКСПЕРТНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ МЕБЛІВ ПРИ ПРОВЕДЕННІ СУДОВО-ТОВАРОЗНАВЧИХ ЕКСПЕРТИЗ

У статті розглянуто основні аспекти експертного дослідження меблів при проведенні судово-товарознавчих експертиз, виявлено основні фактори, що впливають на їхню якість, сформовано показники, за якими можна визначити фальсифікацію чи підробку.

Ключові слова: декоративна фурнітура, корпусні меблі, м'які меблі, шухляди, мебелі, мебелі, дефекти, кріпильні матеріали.

В статье рассмотрены основные аспекты экспертного исследования мебели при проведении судебно-товароведческих экспертиз, выявлены основные факторы, влияющие на их качество, сформированы показатели, по которым можно определить фальсификацию или подделку.

Ключевые слова: декоративная фурнитура, корпусная мебель, мягкая мебель, ящики, мебельные товары, дефекты, крепежные материалы.

In the article the main aspects of the expert examination of furniture during the forensic and commodity examination are reviewed, the main factors affecting their quality are identified, the indicators, which can identify falsification or forgery are formed.

Keywords: decorative accessories, furniture, upholstered furniture, drawers, furniture products, defects, fixing materials.

Процесуальний характер судово-товарознавчої експертизи споживчих товарів зумовлює її особливість і відмінність від інших видів оцінної діяльності. Судово-товарознавча експертиза меблів призначається за господарськими, цивільними і кримінальними справами; проводиться відповідно до Закону України «Про судову експертизу», КПК України, ЦПК України, КАС України, ГПК України [1-5], іншими нормативними актами, за постановами і ухвалами, винесеними судами, слідчими, прокурорами, й іншими органами.

Деякі методики судово-товарознавчої експертизи були розроблені в КНДІСЕ (м. Київ), ХНДІСЕ (м. Харків), ДНДІСЕ (м. Донецьк) [6-8], що входять до системи державних експертних установ Міністерства юстиції України. Разом з тим дослідження об'єктів, що належать до різних товарних груп, має свою специфіку.

Особливість дослідження меблів зумовлена різноманітністю матеріалів, з яких виготовляють товар. Деякі положення експертизи меблів досліджувалися в роботах А.Ф. Шепелева та І.А. Печенежської, В.А. Галаджян, А. С. Турова [8-10], методичних розробках “Практичні рекомендації з визначення якості різних груп промислових товарів” (Звіт про НДР ДНДІСЕ), але в них не розглядався повний спектр судово-товарознавчої експертизи меблів, а відсутність єдиного визначеного регламенту проведення судово-товарознавчої експертизи меблів ускладнює проведення подібних експертних досліджень.

Метою статті є визначення особливостей та розробка єдиного регламенту проведення судово-товарознавчої експертизи меблів, яка дозволить надавати більш якісні висновки і підвищити їх доказову базу. Основним завданням, що вирішується експертами під час дослідження меблів, є визначення їхньої якості, зумовлене комплексом споживчих властивостей, що фо-

